

2025. december 12. péntek – 5786. kislév 22.

www.frankel.hu

péntek 18:00 | gy. gy. 15:34 | szombat 10:00 | havdala 16.45

84/6

vasárnap este erev HANUKA 1 meg 1 gyertya | hétfő este 2 meg 1 gyertya | kedd este 3 meg 1 gyertya | szerda 4 meg 1 gyertya | csütörtök este 5 meg 1 gyertya | péntek 15.36 előtt 6 meg 1 gyertya | szombat 16.47 után 7 meg 1 gyertya | vasárnap este 8 meg 1 gyertya |

חֲנוּכָה שְׁמַח, מַג אֲוִרִים שְׁמַח, מַג חֲנוּכָה שְׁמַח

VÁJÉSEV

(I. Mózes 37.1. – 40.23.)

וַיָּשֶׁב

“És lakott”, mármint Jákob Kánaán országában. Testvérei nem szerették Józsefet, mert “mószerolt” (rossz híreket hozott fivéreiről atyjuknak) és fellengzős álmaival is bosszantotta őket. Ezért gödörbe vetették, amelyben nem volt víz, de lehettek mérges kígyók. Lehúzták róla azt a tarka köntöst, amelyet apjuk kivételezett szeretete jelének tekintettek. Az arra haladó midjaniták hallották a gödörből kiáltó József jajszavát, kihúzták onnan és eladták egy izmaelita vándorkereskedő csoportnak húsz ezüstért, s a pénzéért sarut vásároltak maguknak. A testvérek a tarka köntöst egy kecske vérébe mártották, és Jákobhoz vitték, bizonyítandó, hogy vadállat tépte szét a fiút. Közben Jehuda és menyé történetét meséli a szidra. Majd folytatódik József regénye. Megérkezett Putifár házába. Az egyiptomi férfi magas rangot viselt, a testőrség főtisztje volt. József tehetsége igazolódott, a ház vezetését, az ügyek intézését gazdája rábízta, amelyet szerencsés kézzel el is látott. A szép ifjú megtetszett Zulejkának, Putifár feleségének, de az erkölcsös ifjú megtagadta az engedelmességet. A kikoszarzott tekintélyes asszonyság letépte Józsefről a ruhát és erőszakossággal vádolta meg nagyhatalmú férjénél, aki bár gyanakodott – de a vád alaposnak látszott és József börtönbe került. Tehetsége ott is megmutatkozott és a börtön őre számos feladatot bízott rá. A börtönbe két miniszter is került, a főpohárnok és a fő-sütőmester. A magyarázat szerint az előbbit azzal vádolták, hogy a fáraó italában legyet találtak, a sütőmester kalácsában faforgácsot leltek. Mindketten álmotdakt. Álmukat József megfejtette és jóslata bevált. A serlegek mesterét rövidesen szabadon engedték, és tisztébe visszahelyezték, mert a légy egy pillanat alatt a pohárba kerülhet. A fő-sütő mestert azonban kivégezték, mert a liszt megszitálása kötelessége lett volna. József megkérte a pohárnokot, hogy szóljon az érdekében, mert ártatlanul vetették tömlőcbe. A hálás miniszter ezt meg is ígérte, csomót kötött a zsebkendőjére, hogy el ne felejtse, de bizony elfelejtkezett Józsefről is, és az ígéretéről is.

Hetizakaszunkkal megkezdődik Mózes első könyvének legérdekesebb elbeszélése, József története. József a szeretett feleség, Ráchel fia és így Jákob akaratlanul is kényeztette. “Jiszráel jobban szerette Józsefet minden fiánál, mert öregsége gyermeke volt és díszes mentét csinált neki.” Az elkényeztetett, 17 éves József árulkodott testvéreire apjánál. A hagyomány szerint a testvérek lenézték Jákob ágyasainak fiait és azokat szolgálóknak nevezték. Józsefet kétszeresen is gyűlölték: elkényeztettségéért és árulkodásáért. A történet József álmaival folytatódik, melyek arra mutattak, hogy uralkodási vágyai vannak. (A kénék és az égitestek meghajoltak előtte.) “Szóltak hozzá testvérei: hát uralkodni akarsz rajtunk? És még jobban meggyűlölték.” Végül is kivárták az alkalmat és eladták Józsefet rabszolgának. “Eladták Józsefet az izmaelitáknak húsz ezüstért, akik őt Egyiptomba vitték.” Egyiptomban mint szolga is magasra vitte és mikor börtönbe került végül, ott is nevet szerzett magának álmofejtéseivel. Az élénk és színes elbeszélés csúcsa, hogy József a Fáraó helyettese, illetve alkirály lett Egyiptomban. Az elbeszélés túl az irodalmi érteken nagyon sok erkölcsi tanítást ad az olvasó, a zsidó nép számára. József eladására az adott alkalmat, hogy apja kérésére elment testvéreihez a távoli legelőkre, hogy hogylétük iránt érdeklődjenek. Mikor útközben emberekkel találkozott, így szólt: “Testvéreimet keresem én.” József testvéreit kereste, de helyettük gyűlölködő ellenségeket talált, akik előbb életére törtek, majd a vezető, Júda tanácsára eladták őt rabszolgának. “Így szólt Júda testvéreihez: mi hasznunk van abból, hogy megöljük testvérünket. Adjuk el őt az izmaelitáknak, kezünkön ne száradjon vére, hiszen testvérünk ő.” Ez a mondat: “testvéreimet keresem én”, legfőbb erkölcsi tanítása az elbeszélésnek. Legyen bármi ellentét, különbség, ideológiai nézeteltérés a család vagy a nép körében, a legfőbb parancs: “testvéreinket keresni” – vagyis keresni és meglátni a közöset, az egyetértés felé törni. és nem gyűlölködni a másság miatt! Kicsiny kis országunkban életfontosságú kötelesség, hogy a különféle gondolkodású emberek, jobb vagy baloldal, vallásos és vallástalan, askenázi vagy szfárádi egymásban tevéreket lásson és a vita ne gyűlölködést, uszítást, sőt, emberéletek kioltását idézze elő. A hetizakasz és a hozzá fűzött talmudi legendák a testvérgyűlölet elrettentő következményeit mutatják be. A Tóra elbeszélése szerint Jákob és egész családja kénytelen volt elhagyni Kánaán országát és Egyiptomba vándorolni. A Talmud következtetése az volt, hogy a testvérgyűlölet okozza a gálutot, a hazátlanságot, a szétszórátást. A Második Szentély pusztulásának háttere a “szinát áchim”, a testvérgyűlölet volt. Érdekes legendát fűz a Talmud az e heti szidrához. A Bár-Kochba-felkelés letörése után Hadriánus császár megkérdezte a zsidó bölcseket, milyen büntetés jár annak, aki testvérét rabszolgának adja el. Ők tórai idézettel válaszoltak. “Aki embert lop és eladja, halállal lakoljon.” Erre a császár így szólt: “Nincs tudomásom róla, hogy József eladásáért bűnhődtek volna. Ezért Izrael tíz vezető férfiúja fog lakolni a bűnért.” Emléküket a Jom Kippur-i imában és egy Tisá Beáv-kor elhangzó gyászdalban örökítettük meg. Hetizakaszunk arra is tanít minket,

mire vezet az elkényeztetés és a különbségtevés gyermek és gyermek között. Az irigység emberi tulajdonság és bőven előfordul testvérek között is. Nem minden családtagok közötti viszály végződik olyan happyenddel, mint József esete, amikor a rabszolgából végül is egyiptomi alkirály lett. Dávid király fiai között dült a királyság örökléséért folyó harc. Amnon, Ávsalom és Adonijáhu mind erőszakos halállal veszítették életüket az uralomért folyó testvérháborúban vagy szervezett lázadásban. Miként Jákov előnybe helyezte a szeretett asszonytól, Rácheltől született fiát, úgy Dávid király is a szeretett Bátsevától született Salamont nevezte ki utódjának, holott nem ő, hanem Adonijáhu volt az idősebb. A Tóra törvénye előírja, hogy az elsőszülött jogait tilos elvenni akkor is, ha nem a jobban szeretett asszony gyermeke. „Ha valakinek két felesége van és az elsőszülött a kevésbé szeretett asszonytól született, nem helyezheti (az apa) előnybe a szeretett asszony fiát.” Jákov halála előtt megáldotta fiait. Az elsőszülöttséget elvette a Leától született Reuvéntól és azt a Rácheltől született Józsefnek ítélte. A mai időkben az apai kivételezéssel párhuzamos fogalom az úgynevezett protekcionizmus. Nagyon sokszor nem az arra rátermett vagy jog szerint illetékes kapja meg az állást vagy feladatot, hanem a rokon, a barát vagy a gondolkodásban közel álló. Vajha megszívlelnék a Biblia tanítását, és részrehajlás helyett mindig az igazság útját követnénk és a vetélytársban is mindig testvért látnánk.

Hercz Dániel, az OR-ZSE rabbiszakos hallgatója A Tóra látszólag tárgyilagos, semleges szavai „távolról meglátták Jozsefet” valójában egy lélektani dráma kezdetét jelentik. Az emberek, talán még a testvérek is, többnyire „távolról” látják egymást. Távolról, azaz a maguk vélt érdeke, előfeltevései, álma alapján. Közelről, azaz érdekektől függetlenül csak ritkán, kivételes lelki állapotban sikerül észrevenni a Másikat. Ez egy különleges állapot: a teljesség állapota. Héberül a teljes szó (sálém – שלם) ugyanabból a gyökből származik, mint a béke szó (sáalom – שלום). A béke állapota az, amikor egy emberi közösség teljessé válik, önmagunk és a másik érdekei nem elválasztanak, hanem teljessé, eggyé tesznek bennünket. Ehhez azonban a közösség tagjainak, itt Jozsefnek és a testvéreinek, el kellene fogadniuk egymást, ez viszont csak úgy lenne lehetséges, ha megfelelően ismernék és elismernék egymást. Aminek viszont alapfeltétele, hogy önmagukat ismerjék. Vajon e történet szereplői ismerik egymást? Elismerik a másikat? Még az álmok embere, Jozsef is csak a saját álmait látja. Azt viszont nem is próbálja megérteni, hogy a többiek, akik az álomnak csak a rájuk vonatkozó részét képesek megérteni, „megfejtani”, nem fogadhatják azt el. A többiek pedig, épp azért, mert saját álmaikkal és érdekeikkel vannak elfoglalva, Jozsef álmát az érdekeik elleni durva támadásnak veszik. Jozsef, a fogságban, kiszolgáltatottságban töltött évek után megismeri önmagát, megérti a távol és a közel közötti különbséget. Amikor sírva mondja: „Lépjetek közelebb, kérlek”... „Jozsef vagyok, a testvéretek”, immár nem távolról, hanem közelről látja őket. És miért ne gondolhatnánk, hogy a testvérek nem csak az érdekeik alapján, távolról, hanem hirtelen ők is immár közelről látták Jozsefet. Ha így volt, akkor létrejött egy igazi közösség, egy teljes és békés állapot: a sáalom.

Lakos Borcsa Olvasva Jozsef eladásának történetét, azon morfondírozom, hogyan lehetséges az, hogy egy 17 éves fiú pusztá látványa is olyan erős indulatokat vált ki másokból, akik ráadásul a saját testvérei, hogy meg akarják ölni? Honnan jön ez az agresszió? Közülünk való ő is, a mi vérünk, ne öljük meg – hangzik el az érv Reuven, a legidősebb báty szájából. Vajon mit jelent ez, a mi vérünk, testvérünk? Bármit is jelentsen, nekem kettő jutott belőle, Nóri és Marci. Nóri kilenc évvel idősebb, nem laktunk együtt, mindössze egyszer nyaraltunk közösen. Viszont a gyerekkoromban a nagymamánknál együtt töltött vasárnap délutánok élménye meghatározó volt. Nekem ő mindig is a NŐVÉREM volt, csupa nagy betűvel. Neki én sokáig féltető... Természetes lehet, hogy az idősebb testvér egyúttal példakép is. Én azonban csak felnőttként döbbsentem rá erre. Nekem bizony nem volt sztárpéldaképem, mint az osztálytársaimnak, erre büszke is voltam. Azt hittem, hogy semmilyen nincs, és közben serényen utánoztam a nővéremet, tanultam el tőle azt, amit azokban a rövid együtt töltött időkben lehetett: belenyúlni kézzel a kajába, menőnek lenni, hiszter helyekre járni. Közben felnőtünk, mindenki járja a maga útját és éli az álmait, miközben büszkék vagyunk egymásra. Talán hamarosan együtt is fogunk álmodni. Marci négy évvel fiatalabb. Húsz évig egy szobán osztoztunk. Ott én voltam a nővér. Rangidősként mindig egy fokkal előrébb jártam, mint az öcsi: Amikor én óvodás voltam, ő még otthon volt, de nem hagytam volna ki a “buliból”, megtanítottam neki például a Mikulás-műsort, amit óvodában tanultunk. Amikor általános iskolás lett ő is, jött utánam: zongorázott, sőt futott is velem. Egyszer edzésen fejre esett a kakasülőről, utána többet nem jött. De ugorjunk csak vissza az időben. Nagyon örülhettem neki, amikor négy éves koromban megszületett, ugyanis amint hazajött a kórházból, én kiemelttem a rácsos ágyból és kivittem anyukámnak megmutatni nagy büszkén, hogy milyen erős vagyok... (Mama szívbját kapott.) Azt viszont sokáig nem tudtam megbocsájtani, hogy hozzá más nyelven beszéltek, ugyanis pedagógiai céllal apukám kísérletezett a némettel. A családukat nem választjuk, az adott. Elfogadni viszont el lehet még az olyan testvéreket is, akik adott esetben “eladnak”. Jozsef nem csak elfogadja, hanem az Örökkévalónak tulajdonítja azt a korábbi, testvérei által tervezett gyilkossági kísérletet, amely után elkerül Egyiptomba, szerinte azért, hogy évtizedekkel később, éhínség idején meg tudja menteni a családját. [I.45:5] Habár Jozsefben nincs harag már testvérei iránt, mégis, az évtizedeken keresztül ki nem mondott igazság, ahogy az életben, a tórai történetben sem maradhat következmények nélkül; sok plusz körrel (három látogatás kell ahhoz, hogy az összes testvér és az apuka, Jákov is “feloldozást nyerjen”) sikerül csak feloldani a családi konfliktust. Azonban érdemes dolgozni magunkon, bátornak lenni, felgöngyölíteni az esetlegesen összekuszált szálakat, mert az eredmény felszabadító és előremutató, ahogy tanulhatjuk ezt Jákov és Észáv újbóli találkozásából, vagy Jozsef történetéből is.

HÍREK A VILÁGBÓL

Vasárnap beköszönt Hanuka ünnepe. https://bzsh.hu/2025/12/08/vasarnap-bekoszont-hanuka-unnepe-2/
Hanuka 2025 / 5786 – ünnepi programkavalkád. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/hanuka-2025-5786-unnepi-programkavalkad
A jelen és a közeljövő egyik legfontosabb zsidó közösségi kihívására reflektáltak a múlt héten tartott Zsidó Közösségi Fórum holokauszt-túlélők második generációjának támogatásáról szóló beszélgetés résztvevői. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/a-kozeljovo-kihivasa-a-holokauszt-masodik-generaciojanak-tamogatasa
Kardos Ágnes , Nógrádi Gergely és Gábor György kapták idén a Hanukatalizátor Díjat. https://kibic.hu/2025/12/11/kardos-agnes-nograd-gergely-es-gabor-gyorgy-kaptak-iden-a-hanukatalizator-dijat/
„ Nagyon komoly fickó”: Trump kiszemeltje a gázai nemzetközi erők irányítására. https://ujkelet.live/2025/12/11/nagyon-komoly-ficko-trump-kiszemeltje-a-gazai-nemzetkozi-erok-iranyitasara/
Lemondták a találkozót Herzoggal Netanjahu kegyelmi ügye miatt. https://izraelinfo.com/2025/12/10/lemondtak-a-talalkozot-herzoggal-netanjahu-kegyelmi-ugye-miatt/
Amnesty: a Hamász támadásai és a túsok fogvatartása emberiség elleni bűncselekmények. https://hu.euronews.com/2025/12/11/amnesty-a-hamasz-tamadasai-es-a-tuszok-fogvatartasa-emberiesseg-elleni-buncselekmenyek
A Hamász raktárakban tárol bébiételt, hogy Izraelt hibáztathassa az éhezésért. https://www.atv.hu/kulfold/20251211/hamasz-izrael-hibaztat-ehez/
A Scheiberben tett látogatást az antiszemitizmus elleni küzdelemért felelős miniszterelnöki megbízott. https://bzsh.hu/2025/12/11/scheiberben-tett-latogatastboka-janos/
Idősek otthona létesítéséhez kapott ingatlant a Debreceni Zsidó Hitközség és a Mazsihisz. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/idossek-otthona-letesitesehoz-kapott-ingatlant-a-debreceni-zsido-hitkozseg-es-a-mazsihisz
A Zachor Alapítvány – A társadalmi emlékezetért Erasmus+ projektje, a Videóinterjúkra Épülő Digitális Oktatás Európai Szakmai Hálózata: Kulcskompetenciák és az Állampolgári Szerepvállalás Fejlesztése 2025-ben elnyerte az Európai Innovatív Tanítási Díjat. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/europai-innovativ-tanitasi-dijat-kapott-a-zachor-alapitvany
Érthető , ha az október 7-i mészárlást a holokauszthoz hasonlítják, bár több sebből vérzik a párhuzam. https://kibic.hu/2025/12/10/ertheto-ha-az-oktober-7-i-meszarlast-a-holokauszthoz-hasonlitjak-bar-tobb-sebbol-verzik-a-parhuzam/
Árvizek , a törökök készen állnak, Hezbollah és politika. https://ujkelet.live/2025/12/11/arvizek-a-torokok-keszen-allnak-hezbollah-es-politika/
A Holt-tenger műanyaggyűrűi. https://izraelinfo.com/2025/12/11/holt-tenger-muanyaggyuruk-kalman-akos-kutatas/
A 4iG stratégiai partnerségre lép egy izraeli fegyvergyártó céggel. https://444.hu/2025/12/11/a-4ig-strategiai-partnersegre-lep-egy-izraeli-fegyvergyarto-ceggel
Izrael újra megnyitja a jordániai határt, zöld utat adva a Gázába tartó segélyszállítmányoknak. https://www.atv.hu/kulfold/20251210/izrael-gaza-jordania-hatar/
Pénteken újabb botlatókövet helyeznek el Józsefvárosban. https://bzsh.hu/2025/12/08/penteken-ujabb-botlatokovet-helyeznek-el-jozsefvarosban/
Előkerült Jeruzsálem ősi várfalának egy kivételesen épen maradt szakasza. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/tudomany/elokerult-jeruzsalem-osi-varfalanak-egy-kivetelesen-epen-maradt-szakasza
Az izlandi közszolgálati műsorszolgáltató (RÚV) november elején bejelentette, hogy Spanyolország, Hollandia, Írország és Szlovénia után ők sem vesznek részt a 2026-os Eurovíziós Dalfesztiválon. https://www.szombat.org/kultura-muveszetek/izland-is-bojkottolja-a-2026-os-eurovizios-dalfesztivalt-a-nok-kulonosen-ellenzik-izrael-reszvetet
Új nemzedék , régi sebek – A holokauszt emlékezete soha nem egy lezárt örökség. https://kibic.hu/2025/12/09/uj-nemzedek-regi-sebek-a-holokauszt-emlekezete-soha-nem-egy-lezart-orokseg/
Újságírók és terroristák, titkos infók Instán és a katonai ügyészség. https://ujkelet.live/2025/12/11/ujsgirok-es-terroristak-titkos-infok-istan-es-a-katonai-ugyeszseg/
Hatuk utolsó hanukája a most előkerült felvételen. https://izraelinfo.com/2025/12/11/hatuk-utolso-hanukaja-a-most-elokerult-felvetelen/
A szíriai rabbi fia Damaszkuszban találkozik a szociális ügyek miniszterével, bejárja apja egykori zsinagógáját; jelentések szerint két izraeli rabbi is meglátogatott bezárt zsinagógákat Aleppóban. https://www.szombat.org/politika/sziria-engedelyezi-egy-csoportnak-hogy-visszaallitsak-a-korabbi-rezsimek-atal-lefoglalt-zsido-tulajdont